

Тому виникає доцільність надання права банку на односторонню відмову від договору банківського рахунку при наявності мінімальної суми на такому рахунку або при відсутності будь яких операцій протягом календарного року. Та збільшить рівність прав та умов при укладенні даного договору для можливості більш ефективного захисту прав сторін банківського договору.

Бібліографічні посилання:

1. Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах : Інструкція, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 № 492;
2. Про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України : Положення, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 04.07.2018 р. № 75;
3. Безклубий І.А. Банківські правочини : монографія. Київ : Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. 456 с.

Юніна Марина Петрівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та
процесу факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної
поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКИХ ПРАВОЧИНІВ

Актуальність дослідження даної теми обумовлена необхідністю створення науково обґрунтованої системи цивільно-правових договорів та приведення чинної нормативної бази у відповідність зі світовою практикою розвитку договірних відносин у банківській сфері.

Банківські правочини дуже поширені у сучасному світі. Без них сучасне життя важко уявити, адже кожного дня пересічні громадяни користуються можливостями банківської системи. Під банківським правочином слід розуміти односторонній, дво- або багатосторонній цивільний правочин, дія якого обумовлена спеціальною правоздатністю банку, що надає фінансові послуги шляхом здійснення відповідних банківських операцій та спрямована на досягнення сторонами певного правового результату.

Всі банківські правочини в науковій літературі поділяються на дві

групи: правочини, що регулюють відносини при наданні банківських послуг, та банківські правочини, які не передбачені актами цивільного законодавства, але відповідають загальним засадам цивільного законодавства, з урахуванням принципів презумпції правомірності правочину та свободи договору, тобто належать до непоіменованих договорів [4].

Незважаючи на те, що банківським правочинам притаманні всі ознаки цивільно-правових договорів, однак існують і певні відмінності від інших правочинів.

Так, банківський правочин – це комплекс правових дій, зумовлених цивільною дієздатністю банківської установи, які здійснюються на підставі спеціального дозволу (ліцензії НБУ – ст. 19 ЗУ «Про банки і банківську діяльність») [5].

Також характерною ознакою для будь-якого банківського правочину є його ризиковість. Цей аспект враховується банком при намаганні за допомогою правових засобів мінімізувати кредитні ризики при здійсненні відповідних операцій. Ризик банківських операцій зумовлений їх економічною природою та довірчим характером. Але банківські правочини не можна віднести до алеаторних, тобто правочинів, виконання яких залежить від обставин, невідомих сторонам при їх вчиненні [1].

Зважаючи на розподіл прав та обов'язків між сторонами правочину, банківські правочини можуть бути як односторонніми (наприклад, гарантія) так і двосторонніми (наприклад, договір банківського вкладу тощо). Однак обидва види банківських правочинів на реалізацію певного правового результату при наданні фінансових послуг. Двосторонні банківські правочини (банківські договори) належать до групи договорів про надання послуг.

У більшості випадків для регулювання банківських правочинів застосовуються імперативні норми, дію яких спрямовано на охорону приватно-правових інтересів послугоодержувача та захист прав банку як кредитора. Запроваджені в банківській діяльності адміністративно-правові норми виконують контрольню-наглядові функції й безпосередньо не мають впливу на цивільні правовідносини у цій сфері;

Таким чином, природа деяких банківських правочинів визначається на основі класичних цивілістичних правочинів. Водночас, законодавчою системою та банківською практикою вдосконалюється сталий та запроваджуються новітній цивілістичний інструментарій, який набуває самостійного юридичного характеру в системі цивільних правочинів. Зазначені основні ознаки характеризують банківські правочини як приватно-правовий інститут, що посідає важливе місце в системі цивільних правочинів [4].

Зважаючи на існуючі особливості банківських правочинів, на нашу думку, їх слід виокремити з числа цивільно-правових договорів у окрему самостійну групу. Також слід констатувати, що система банківських

правочинів не обмежується таким видами правочинів, що передбачені нормами ЦК України. Сфера банківських послуг та принцип свободи договору зумовлюють можливість формування та застосування досить широкого кола банківських правочинів, не вказаних у цивільному законодавстві.

Бібліографічні посилання:

1. Агарков М. М. Основы банковского права. Курс лекций. Издание 2-е. М.: БЕК. 2005. 336 с.
2. Банківське право: підручник. За ред. С.П. Гайворонського. К.: Друкарський двір Олега Федорова. 2018. 346 с.
3. Безклубий І. А. Банківські правочини: цивільно-правові проблеми: Монографія. К.: Київський університет. 2005. 456 с.
4. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. / За відповід. ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2012. Т. II. 1218 с.
5. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 461.

Безрідна Наталія Олександрівна,

курсантка 2 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Юніна Марина Петрівна,

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри цивільного права та
процесу факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної
поліції Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА

Після проголошення незалежності Україна мала на меті створити та розвинути особисту банківську систему, яка вже сьогодні охоплює